

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Malmaåsen



Omslagsfoto: Per Folkesson



LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län



Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>



Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220604 Malmaåsen

Kommun: Flen

Områdets totala areal: 3,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2019-06-19

Markägarförhållanden: Statligt (Naturvårdsverket)

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9060 - Åsbarrskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärdena inom Natura2000-området är åsbildningen och den gamla barrskogen, som präglas av tallskog på den sandiga åsryggen och granskog i de lägre, utströmningspåverkade markavsnitten nedanför.

Motivering: Åsbarrskogen har en hög ålder med många gamla grova träd, en del tallar uppåt 300 år, och det finns god förekomst av död barrved i form av högstubbar, torrträd och lågor. Utöver detta har området naturvärden knutna till sorterade jordarter och markhydrologi som är typiska för åsbildningar.

Prioriterade åtgärder: Skogen i området ska få utvecklas mot att bli naturskogslik med träd av hög ålder, hög andel död ved, samt god kontinuitet i trädskiktet. Om mer gran börjar växa in uppe på åsryggen i tallskogen kan ung gran behöva gallras ut i denna del, för att behålla ljusinsläpp och gynna tall, tallevande arter samt arter som är knutna till solig sandig mark.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Malmaåsen ingår i Malmköpings naturreservat, som i sin helhet utgör en del av Strömsholmsåsen. Malmaåsen och hela det omgivande naturreservatet är av betydelse för friluftslivet tack vare det tätortsnära läget och närheten till Sörmlandsleden. Åsavsnittet ligger helt under högsta kustlinjen och har en markerad sammanhängande ryggform. Dess höjd över havet är som mest drygt 50 meter. Jordarten är till största delen isälvs sediment, sand och grus. Malmaåsen är bevuxen med en mycket gammal barrblandskog med enstaka lövinslag av asp, björk, ek och al. Tall dominerar på åschrönet medan granskog präglar den sänka som går mellan åsryggen och landsvägen i väster. Medelåldern på skogen är ca 160 år men det finns även tallar som är betydligt äldre, uppskattningsvis mellan 200 och 300 år. Längst i söder ligger en mindre åsgrav, där det sipprar fram grundvatten. Inslaget av död ved i området är tämligen stort och utgörs främst av tall- och granved. Det sentida skogsbrukets påverkan på skogarna som omger Malmaåsen har varit liten, endast viss plockhuggning och huggning för vedbehov har förekommit under modern tid. För ett antal år sedan gjordes dock en avverkning intill Natura 2000-områdets gränser.

Vad kan påverka negativt

- Alla former av skogsbruk i området, som minskar åldersspridning och motverkar nybildning av död ved.
- Avverkning i direkt anslutning till områdets granskogspartier, som påverkar ljusinsläpp och luftfuktighet.
- Markberedning, dikning eller andra åtgärder i eller utanför området som förändrar markhydrologin.
- Områdets ringa areal, vilket innebär en viss risk för att det under vissa perioder inte kommer finnas tillräcklig mängd med substrat för vedlevande arters fortlevnad.
- Körning av tunga transportfordon genom skogsområdet som kompakterar marken.
- Anläggande av skogsvägar eller annan linjär exploatering. Småskalig markpåverkan som tramp och stigar kan ha positiv effekt.
- Att död, torr ved kan utnyttjas av friluftslivet till eldar.
- Igenväxning av gran i tallpräglade bestånd
- All form av exploatering som bebyggelse, master etcetera.
- Grustäkt, grävning – oavsett omfattning.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt Miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap 28§ Miljöbalken). Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

Skydd: Natura 2000-området utgör en del av Malmköpings naturreservat.

Skötsel: I stort liknar områdets biotoper barrskogs naturtyperna taiga (9010) och näringsrik granskog (9050), som till stor del har naturvärden som är knutna till död ved och gamla träd. Dessa värden utvecklas i sig bäst genom att skogen får utvecklas på naturligt sätt med naturliga processer och störningar som exempelvis åldrande, insektsangrepp och rötning som styr skogens utveckling. Det kan även vara åtgärder som likar detta. Hela området bör därför få möjlighet att utvecklas mot att få en naturskogsartad karaktär med träd av hög ålder, hög andel död ved och god kontinuitet i trädsiktet. I ytterkanterna av granskogen bör dessutom en buffertzona mot omgivande mark eftersträvas, det vill säga om omgivande mark avverkas är det viktigt att hänsynsytorna planeras mot Natura 2000-områdets gränser. Tallen bör ha naturlig konkurrensfördel på åsryggen, men om inväxten av ung gran ökar där kan en del gran behöva röjas bort för att gynna tallvärdena.

Beslutet och skötselplanen för området (beslutade 2012-03-23) anger skötselåtgärder som delvis inte stämmer överens med bevarandemålen för områdets innevarande naturtyp. Det mesta av skötseln beskriven i skötselplanen är för närvarande att området skall få utvecklas fritt, medan naturtyperna ofta behöver olika typer av störningar för att kunna utvecklas på ett naturligt sätt. Detta påverkar specifikt utvecklingen av den talldominerade delen uppe på åsryggen, som på sikt kan växa igen och behöva röjas på ung gran. Beslutet och skötselplanen kan därför på sikt behöva revideras för att anpassa och möjliggöra viss skötsel som på bästa långsiktiga sätt uppnår naturtypens bevarandemål och därmed också ett gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljande artinventeringar behövs för att uppdatera kunskapen om förekommande typiska arter. Bedömningsunderlaget av typiska arter och signalarter baseras på data från äldre inventeringar och artfynd som inrapporterats i Artportalen (10–18 år gamla). Det saknas dokumentation om typiska skalbaggar och steklar för området. Med tanke på tallbeståndets ålder och beskrivningen av död ved bör åtminstone en art som reliktböck finnas inom området.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt bevarandetillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9060 - Åsbarrskog

Areal: 3,77 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Området ligger inom naturreservatet Malmköpings sydvästra del. Åsbarrskogens naturvärden är delvis knutna till åsmiljöns geologi och markkaraktärer, men i hög grad också till områdets barrskogsvärden med grova träd av hög ålder och mycket död ved. Åskränet präglas av en relativt gles, gammal tallskog med inslag av torrakor och hålträd. I sänkan mellan åsen och vägen i väster dominerar gran och det finns inslag av enstaka lövträd. Skogen som helhet uppskattas ha en ålder av cirka 160 år, men uppe på åsryggen och längs vägen i väster finns 200–300 år gamla tallar. Den dominerande marktypen är av torr-frisk ristyp, men i lägre delar av sluttningen och i sänkan förekommer mer örtrik mark. Inom området finns många grova träd och förekomsten av död ved i form av torrträd, högstubbar och lågor är riklig. Ett tillskott av nya lågor, cirka 10–15 stammar, tillkom under vinterstormen i januari 2005.

På flera av de grova gamla tallarna växer talticka och de äldre granarna har uppsprucken fjällig bark som utgör substrat för exempelvis gammelgranslav och olika knappnålslavar. Fältskiktet i skogen är relativt artfattigt och bland typiska barrskogarter märks linnea, ekorrbar, skogsstjärna, skavfråken, nordbråken och vispstarr – men inga sällsynta arter. I svampfloran däremot uppträder en del mycket överraskande inslag och det är bara här i länet man hittar arter som grönmjölkig vitrisk och den ”namnlösa” kremlan *Russula citrinochlora*. Den förstnämnda möjligen förbisedd och förväxlad med andra vitriskor, och den andra är funnen bara ett fåtal gånger i Sverige. Förutom dessa två finns också den ganska ovanliga signalarten luddticka i området, samt röd flamskivling, vilka bara finns kända från ett fåtal lokaler i länet. Många av de fynd av marksvamp och kärlväxter som finns registrerade för området är kopplade till gran- och lövskog.

Bevarandemål

Arealen åsbarrskog ska inte minska från sin nuvarande areal på cirka 3,8 hektar. Strukturer av död ved i olika åldrar ska fortsätta utvecklas i hela området och markhydrologin ska vara opåverkad. Området och naturtypen ska fortsätta präglas av två olika biotoper; sandig tallskog på höjden och fuktig granskog nedan åsen. Typiska arter för naturtypen ska finnas i området. Eftersom områdets ingående biotoper i stort liknar naturtyperna barrnaturskog (9010) respektive näringsrik granskog (9050) är det rimligt att bedöma strukturutveckling och förekomst av typiska arter även utifrån dessa naturtyper

Fördelningen tall-gran-löv skall i huvudsak styras av skogens naturliga dynamik och naturliga processer, vilket innebär att skogen ska få utvecklas mot att bli naturskogsartad med träd av hög ålder, hög andel död ved och god kontinuitet i trädskiktet. Åsbildningarnas variation av kontrasterande mikroklimat där såväl kallpåverkad flora som torrängsflora kan hittas inom naturtypen är värdefull att bevara. I de ofta örtrika granskogspartierna bör det eftersträvas att skogen förutom att ges möjlighet att utvecklas mot att få en naturskogsartad karaktär, har en buffertzoon mot omgivande mark.

För glesa äldre tallskogar på sandig mark, som ofta präglats av viss störning som bete, brand eller äldre plockhuggning, finns även värden i att bevara viss småluckighet och solljusinsläpp för att gynna exempelvis vedlevande insekter, växter och marksvampar som är knutna till solbelysta träd respektive solbelyst markskikt. På åsryggarna och i sydsluttningar kan det på sikt vara gynnsamt med svag naturvårdsanpassad gallring eller underröjning av gran. Naturvårdsbränning i syfte att skapa luckighet, gynna tall och bildning av död ved bör tillämpas i områden med tydlig brandhistorik och främst i yngre-medelålders bestånd. Bete kan ha en positiv effekt för vissa insektsarter och marksvamp genom att små sand- eller grusblottor och markstörning bildas av tramp. Om det finns höga naturvärden kopplade till trädskikt och död ved de i tallpräglade delar ska eventuell naturvårdande skötsel begrundas noga och anpassas för att inte skada värdena.

Bevarandetillstånd

Skogen i området är gammal, på vissa ställen finns det träd som är över 200 år. Träden i området är grova och det finns en rikedom av död ved. Ett antal arter som är typiska för naturtypen förekommer inom naturtypen. Bevarandetillståndet för naturtypen åsbarrskog (9060) inom Natura 2000-området Malmaåsen bedöms därför som gynnsamt. Det finns dock en viss osäkerhet i bedömningen på grund av att artuppgifterna är ganska gamla och att det saknas information om förekomst av typiska arter av skalbaggar och steklar, som förväntas finnas i äldre vedrik tallskog och sandig/grusig mark. Men skogens ålder och förekommande strukturer av död ved talar för fortsatt god utveckling av naturvärden.

Dokumentation

Referenser:

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Arfakta. <http://artfakta.artdatabanken.se>. 2018-12

Artportalen. Rapportssystem för växter, djur och svampar. <https://www.artportalen.se/> Uttag 2018-09-17.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1997: Beslut och skötselplan för naturreservatet Malma Domänreservat i Flens kommun. Länsstyrelsen, Nyköping.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2004. Bevarandeplan för Natura 2000-området Malma. (SE0220604) Flens kommun, Södermanlands län. Dnr: 511-10947-2004

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter och naturtyper inom Natura 2000. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/>

Inventeringar:

Rydberg, H. 2002: Översiktlig inventering av kärlväxter och svampar i Malma Domänreservat.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, opubl. material.

Bilaga

Exempel på arter i Malmaåsens Natura 2000-område

Exempel på arter som har noterats i Malmaåsen Natura 2000-område (inom parentes noteras eventuell rödlistekategori, samt i förekommande fall TA, avseende för naturtypen/-erna typiska arter):

Lavar:

Gammelgranslav, *Lecanactis abietina*

Kärlväxter:

Bergsslok, *Melica nutans*

Ekbräken, *Gymnocarium dryopteris*

Liljekonvalj, *Convallaria majalis*

Lind, *Tilia cordata*

Linnea, *Linnaea borealis*

Nordbräken, *Dryopteris expansa*

Knärot, *Goodyera repens* (NT)

Skavfräken, *Equisetum hyemale*

Smultron, *Fragaria vesca*

Vispstarr, *Carex digitata*

Mossor:

Vågig sidenmossa, *Plagiothecium undulatum*

Svampar:

Azurkremla, *Russula azurea*

Fjällig taggsvamp, *Sarcodon imbricatus s.str.*

Gråfotad flugsvamp, *Amanita excelsa*

Grönmjölkig riska, *Lactarius pergameneus*

Grovticka, *Phaeolus schweinitzii* (TA)

Jodoformkremla, *Russula turci*

Kamjordstjärna, *Geastrum pectinatum*

Kungschampinjon, *Agaricus augustus*

Luddticka, *Onnia tomentosa*

Ej svenskt namn, *Russula citrinoclora*

Rodnande hartryffel, *Rhizopogon roseolus*

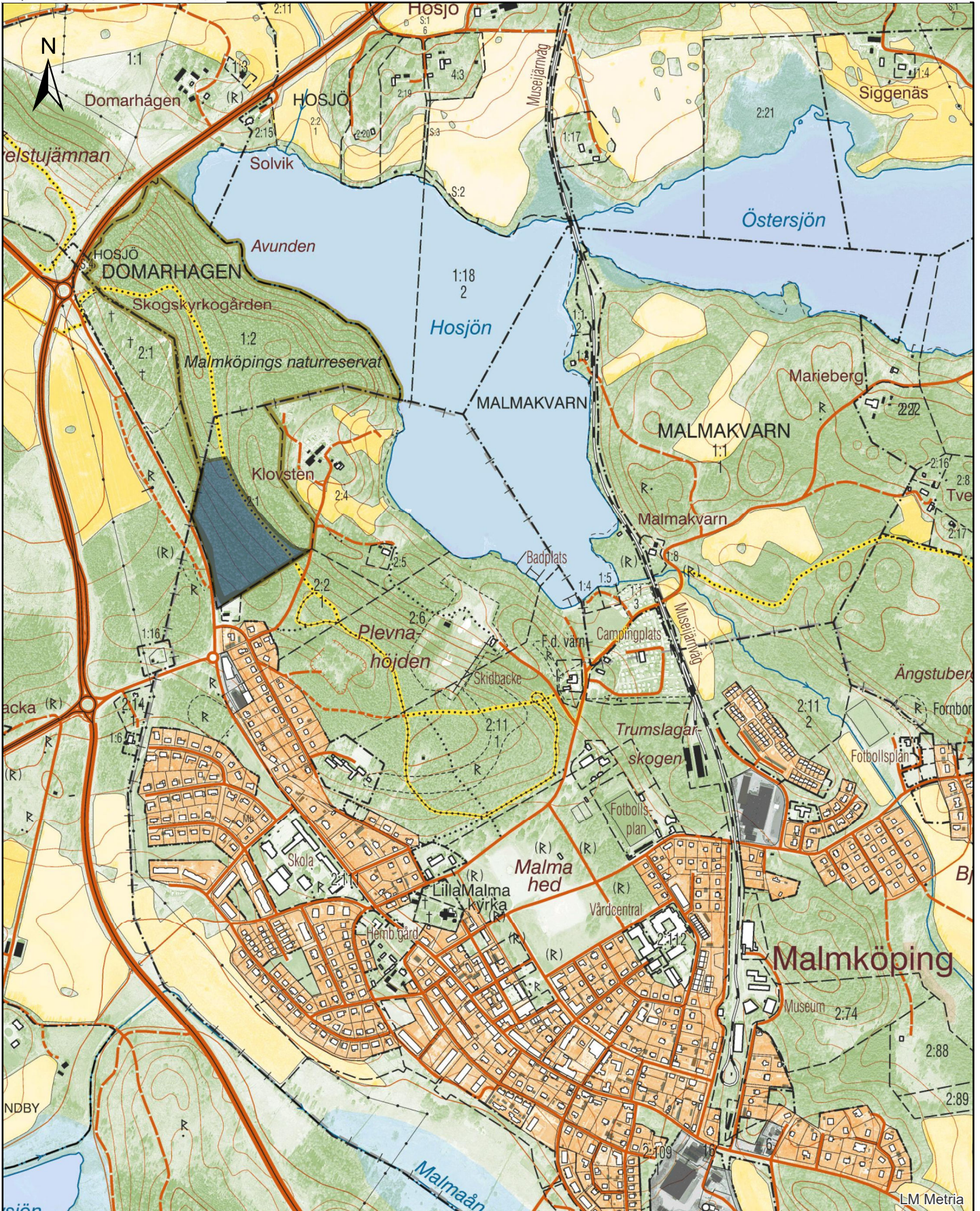
Röd flamskivling, *Pholiota astragalina*

Rödgul taggsvamp, *Hydnum rufescens s. lat.*

Svartblå rödning, *Entoloma nitidum*

Tallticka, *Phellinus pini* (NT, TA)

Zonticka, *Trametes ochracea*



Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan



Natura 2000-området Malmaåsen

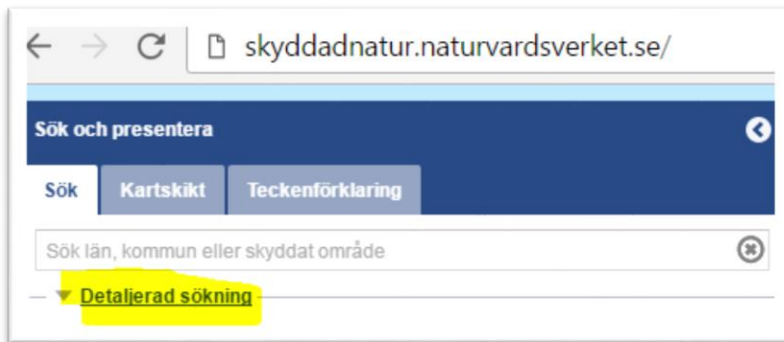
Skala 1:11 000

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

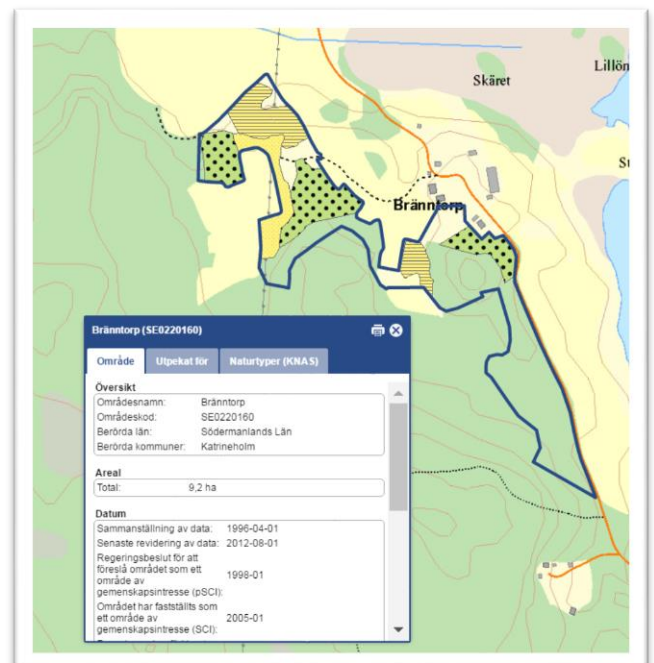
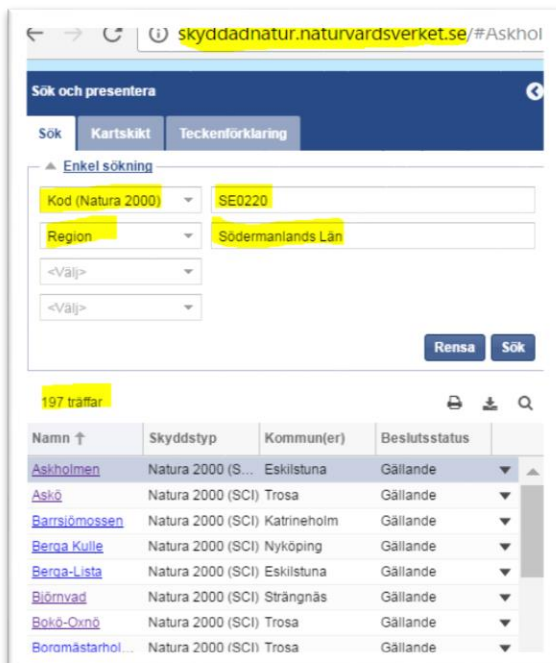
Välj "Detaljerad sökning"



Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

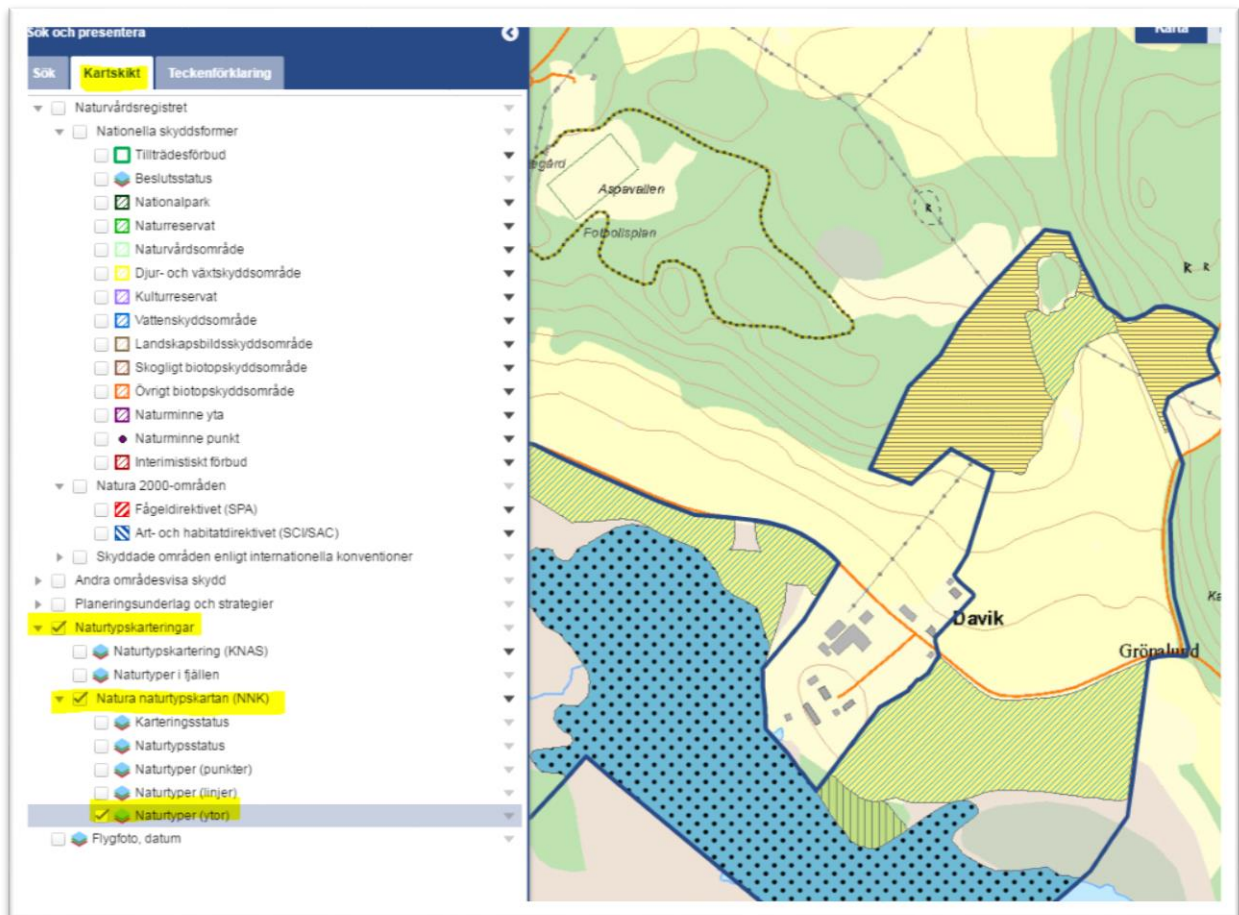
Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.



För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.



Karttjänst VISS Vattenkartan – avrinningsområden

<https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>

I denna karttjänst går det bl.a. att se utbredningen av avrinningsområden.

1) Öppna Vattenkartan:

VISS Vatteninformationssystem Sverige

Avancerad sök Kartor Hämta data Om VISS

Kartgalleri

Välj karta utifrån dina behov. Kartgalleriet kommer att fyllas på efterhand. En hjälp för kartorna finns här.

- Vattenkartan (ny plattform)**
Samma innehåll som den gamla Vattenkartan men med ett nytt utseende baserat på ny teknik - fungerar i de flesta webbläsare och mobila enheter. Om man inte behöver verktyg som utskrift mm. går det att öppna kartan i ett enklare utförande, öppna kartan.
- Enkla kartan**
Kartan kan även öppnas i [enklare utförande](#) vilket passar bra för mindre skärmar. Innehåller statusklassningar, mjölkvalfetsnormer och indelning av vatten.
[Filen om enkla kartan](#)
- Påverkanskällor**
Kartan visar nya bedömningar av påverkanskällor från tredje förvaltningscykeln. Konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd visas inte då de kommer att kompletteras våren 2019.
- Vattenmyndighetens data på GeodataKatalogen**
Hämta hem geodata från VISS på Länsstyrelsens Geodatakatalog. Det som finns tillgängligt är statusklassningar, vattenförekomster samt mjölkvalfetsnormer. Geodatan hittas lättast genom att filtrera på ansvarig organisation och markera Vattenmyndigheterna. Filerna tillhandahålls i shapeformat med referenssystemet SWEREF 99 TM. Det finns också lyrifiler (ArcGIS 10.3 format).
- Kraftigt modifierade vatten samråd (avslutat)**
Karta som visar de vatten som omfattades av samrådet om förslag till mjölkvalfetsnormer för kraftigt modifierade vatten 2/5-30/9 2018 (samrådet är avslutat, läs mer på [Vattenmyndigheternas webbsidor](#)).

Webbmaster: viss-support@lansstyrelsen.se
Cookiepolicy VISS Öppna API

VATTENMYNDIGHETENA Länsstyrelserna Havs och Vatten myndigheten

2) Zooma in till önskat område i kartan och kryssa i lagren under "Avrinningsområden" som finns längst ner under "Vattenförekomster och övrigt vatten":

Lagerlista

Sök i lagerlista

- Övervakning
- Åtgärder och påverkan
- Vattenförekomster och övrigt vatten** ...
 - Vattenförekomster (2017-2021)
 - Vattenförekomster och övrigt vatten - (2010-2016)
 - Vattenförekomster och övrigt vatten - (2004-2009)
 - Avrinningsområden**
 - SMHI huvudavrinningsområden (2016) ...
 - Vattenförekomst avrinningsområden ytvatten (VARO) ...
 - SMHI delavrinningsområden (2016) ...
 - Miljö kvalitetsnormer 2016-2021 ...
 - Statusklassningar och bedömningar 2010-2016
 - Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen ...
 - Skyddade områden - miljöbalken ...
 - Typindelning ...
 - Administrativa områden ...
 - Havsmiljödirektiv ...
 - Vattendirektivet Norge (NVE) ...
 - Vattendirektivet Finland (SYKE) ...
 - Topografiska webbkartan nedtonad
 - Topografiska Webbkartan Nedtonad ...
 - Ortofoton ...
 - Ortofoto ...